

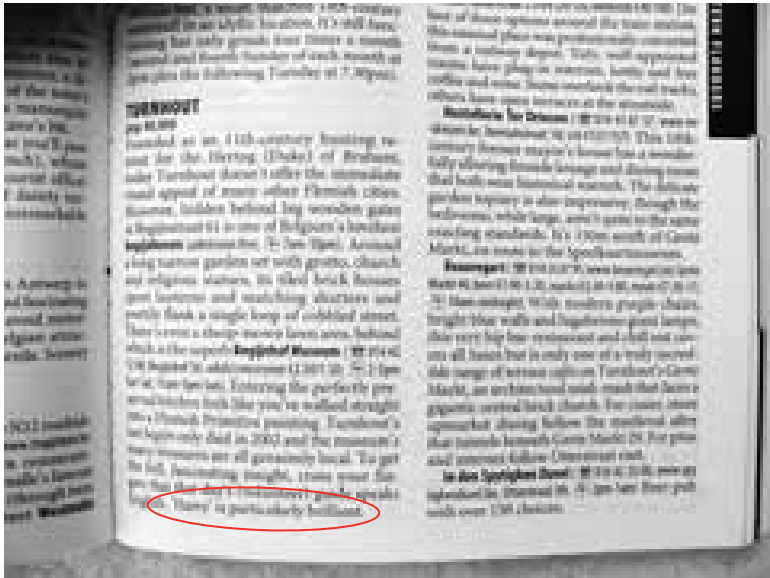

Harry is particularly brilliant

TURNHOUT – Wereldberoemd zijn zonder het zelf te weten: het kan. De populaire en wereldwijd verspreide Engelstalige reisgidsenreeks 'Lonely Planet' is in zijn editie over België en Luxemburg vol lof over het Begijnhof van Turnhout in het algemeen en over één gids in het bijzonder. "Cross your fingers that that day's guide speaks English. Harry is particularly brilliant." In alle werelddelen hebben jarenlang vele duizenden mensen kennisgemaakt met briljante Harry.

Wat doet een mens als hij enkele uren te doden heeft in een luchthaven? Hij kuiert door de taxifreeshops, wandelt een boekenwinkel binnen en doorbladerd enkele reisgidsen om na te gaan wat ze bijvoorbeeld in Amerika over zijn geboortestreek schrijven. Het overkwam ondergetekende in Valletta, Malta. Vol verbazing las ik de hulde die de mij onbekende stadsgenoot te beurt viel. Thuisgekomen volstond een telefoonje naar TRAM 41 (het Turnhoutse museumcollectief dat ook het Begijnhofmuseum beheert) wie Harry is. "Dat is Harry Stabel. Een leraar Engels." Niet lang daarna spreek ik af met Harry in het Begijnhofmuseum. In 'zijn' Begijnhofmuseum, zou je haast zeggen. Harry Stabel is er thuis en kent er elke centimeter. "Het is nochtans een hele poos geleden dat ik hier nog geweest ben," zegt hij. "Enkele jaren geleden waren er vier gidsen. Ieder had zijn vaste dag per week. Ik was er een van". Een luxe, want de bezoekers van het museum kregen er zo een persoonlijke gids bij als ze dat wensten. Ze hoefden hem alleen maar aan te spreken.

Net zoals de piramides
Harry is nog steeds vol van het museum. "Er zijn écht veel redenen om er trots op te zijn. Dit is het grootste begijnhofmuseum ter wereld. Er bestaan trouwens nog maar twintig begijnhoven: 2 in Nederland en 20 in Vlaanderen. Al de rest is weg. Het Begijnhof van Turnhout is bovendien door UNESCO erkend als werelderfgoed. Ik voeg daar dan graag aan toe dat we daarmee op gelijke hoogte staan met

bijvoorbeeld de piramides van Egypte. De vergelijking slaat natuurlijk nergens op, maar je kan niet zeggen dat het niet waar is." (*lacht*) "En er is meer. We hebben ook een 'topstuk' in onze collectie. Toenmalig minister van Cultuur Anciaux heeft in 2009 een kostbaar manuscript met liturgische gezangen, dat hier altijd bewaard werd, opgenomen in de 'Topstukkenlijst'. Op die lijst prijkt het belangrijkste culturele erfgoed in Vlaanderen. Geef toe: daar staat onze partituur toch maar mooi te wezen tussen de werken van Rubens, Ensor, Van Der Weyden en Permeke..."

De piemel van Jezus
Maar als geen ander weet Harry Stabel dat het niet alleen de 'grote geschiedenis' is die de museumbezoeker boeit, maar ook de leuke anekdotes en de faits divers. Hij wijst naar een groot schilderij aan de muur. "Zie je het naakte kindje Jezus? Voor we dit schilderij lieten restaureren, had het nog kleren aan. Ons was het niet opgefallen, maar de restaurateur merkte meteen dat die kleren er nadien bijgeschil-

derd waren. Hij heeft die verflaag er weer afgehaald. Vermoedelijk heeft de ene of andere begijn zich ooit gestoord aan de piemel van Jezus of ze is erop uitgekeken geraakt en heeft ze het laten bedekken. Geweldig, toch?" (*lacht*)

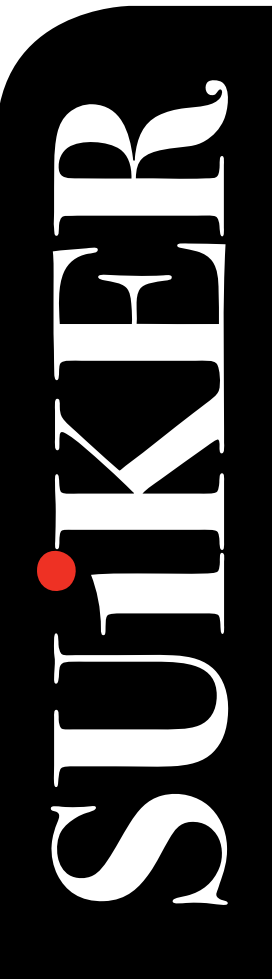
Een handige 'marchant'
Natuurlijk willen we weten of Harry zich het bezoek van de auteur van de Lonely Planet herinnert. "Zeker. Ik heb hem zelfs koffie aangeboden in het museum. Die man was erg geïnteresseerd in het Begijnhof. Zo erg zelfs dat ik hem niet geloofde. Ik dacht dat hij een handige 'marchant' was. Je weet wel: zo'n schrijver die een museum komt 'bestoefen' in een boekje en dat dan in 200 exemplaren aan de stad verpatst. Ik moet nu toegeven dat ik me schromelijk vergist heb in hem. Na ons gesprek heb ik nooit nog contact met hem gehad. Ik heb nooit geweten dat hij voor Lonely Planet werkte. Dit overvalt mij compleet." De fascinatie van auteur Mark Elliott – een in België wonende Brit – voor begijnhoven is gemeend. Hij begint zijn boek over België en Luxemburg met acht 'highlights' die iedereen gezien moet hebben. Antwerpen wordt niet vermeld, de kuststreek ook niet en ook geen enkele Waalse stad. Maar wel – op plaats 8, samen in één adem genoemd – de begijnhoven van Lier, Diest en Turnhout. "UNESCO heeft er meer dan een dozijn erkend," schrijft hij, "maar deze drie zijn mijn favorieten".

De eerste feministen
Misschien richtte Elliott zich daarmee wel tot het Amerikaanse lezerspubliek. Dat vooral Amerikanen helemaal wég

zijn van begijnhoven is al langer weten. "De Amerikanen beschouwen de begijnen als de eerste feministen," weet Harry. Da's niet helemaal juist, maar er zit toch een kern van waarheid in. Je moet het toch maar doen: in de middeleeuwen als vrouwen een eigen gemeenschap oprichten, gaan samenwonen én tot op heel grote hoogte onafhankelijk blijven van de Kerk. Want begijnen zijn geen kloosterzusters. Ze legden wel de belofte van zuiverheid en gehoorzaamheid af, maar niet van armoede. Begijnen gaven met andere woorden hun persoonlijke bezittingen niet af aan een klooster of een kerk. Ik moet je niet vertellen dat de Kerk daar allerminst gelukkig mee was. Het is een beetje overdreven de begijnen daarom meteen als de eerste feministen te omschrijven, maar ik begrijp de bewondering wel voor de sterke en onafhankelijke vrouwen die zij zeer zeker waren. In Amerika is over de begijnen het boek 'Cities of ladies' verschenen. Die titel zegt veel. Een begijnhof was inderdaad een stad op zich. In de 17de eeuw woonden op het Begijnhof van Turnhout 350 vrouwen."

Ketter
Harry vertelt bevlogen over de begijnen, over hun werk, hun gewoontes en hun leefomgeving. De vraag dringt zich op of hij gelovig is. "Absoluut niet," klinkt het ietwat verrassende antwoord. "Ik ben zelfs nooit gedoopt. Ik ben een echte ketter." (*lacht*) Maar dat hindert mij niet om het cultuurhistorische belang van het Begijnhof in te zien en om het te helpen promoten. Ik ben er nog altijd van overtuigd dat het Turnhoutse Begijnhof niet genoeg aandacht krijgt. Naast de snelweg zou er een bord met 'UNESCO Werelderfgoed' moeten staan. We zijn op dat vlak veel te bescheiden."

Geen klein bier
Bij het buitengaan werp ik nog een blik in de kelder van het museum. Harry ziet dat mijn oog op een vat valt. "Begijnen dronken geen wijn, maar bier," legt hij uit voor ik mijn vraag kan stellen. "In Turnhout waren nogal wat kleine brouwerijen gevestigd. Als een vat 'leeg' was, bleef er op de bodem toch altijd nog wat bier over. De bijna lege vaten werden naar de begijnen gedragen. Zij dronken het bier niet puur. Ze lengden het aan met water. Dat werd 'klein bier' genoemd. Daar komt dus het gezegde 'dat is geen klein bier' vandaan." Mark Elliott overdreef niet. Harry is particularly brilliant.

Verantwoordelijk uitgever
Procart GCV
(Promotie van cultuur in het arrondissement Turnhout)

Redactieadres
Oranjemolenstraat 35,
2300 Turnhout
roel@suikerkrant.be

Adres Procart
Otterstraat 8 bus 3,
2300 Turnhout

Oplage
10.000 exemplaren

Verspreidingsgebied
Arrondissement Turnhout
(Arendonk, Baarle-Hertog, Balen, Beere, Dessel, Geel, Grobbendonk, Herentals, Herenthout, Herselt, Hoogstraten, Hulshout, Kasterlee, Laakdal, Lille, Meerhout, Merksplas, Mol, Olen, Oud-Turnhout, Ravels, Retie, Rijkevorsel, Turnhout, Vorselaar, Vosselaar, Westerlo), Nijlen, Lier, Heist op den berg, Overpelt, Neerpelt, Antwerpen, Brussel, Breda, Tilburg, Eindhoven, Zundert, Goirle, Reusel.

Verdeelpunten
zie website

Redactie
Roel Sels
Stijn Janssen

Redactiemedewerkers
Caroline Haverans
Ivo Verheyen
Katrien Lodewyckx

Foto's
Bart Van der Moeren

Vormgeving
Dimitri Paeleman

Advertenties
Leen Verwaest (0495 53 54 80)
leen@suikerkrant.be

Drukkerij
DKZet (Hapert, NL)

Website
www.suikerkrant.be